

Bizim Tiyatromuz

ERGUN SAV

Birçok vesileyle yazdığım ve söylediğim bir inanışım var: Türk Tiyatrosunda üç aşama vardır: Şinasi'nin batılı anlamda ilk yazılı oyunumuz olan «Şair Evlenmesi»ni yazması (1859), Antoine'nin kısa süre bulunmasına rağmen Darülbeydiye'ye yön vermesi (1914) ve Devlet Tiyatrosu'nun kurulması (1947).

En önemlisi Devlet Tiyatrosunun kurulmasıdır. Çünkü, Devlet eliyle, geniş imkânlar, zengin bir kadroyla yürütülen bu tiyatro, yazar, düzenleyici, oyuncu, hatta eleştirmeci yetiştirmenin yanı sıra Türk Tiyatrosuna en gerekli unsuru katmıştır: Seviyeli seyirci. Bugünün zevkli, güçbeğenir, iyiyi kötüden ayırmanın şuuruna varmış Ankara seyircisini Devlet Tiyatrosu yetiştirmiştir. Başkent seyircisi artık, kendine ne sunulursa seven, «mütevekkil» edayla beğeniveren seyirci değildir. Bu çeşit seyirci de Tiyatronun gelişmesi için en gerekli unsurdur. Bunu da Devlet Tiyatrosunun kurulması sağlamıştır.

Bu sözleri tekrarlamamın sebebi şu: Son zamanlarda bazı oyun yazarlarımızda Devlet Tiyatrosuna bir kırgınlık, bir küskünlük hissediliyor. Hissediliyor da değil açıkça söylüyorlar bunu. Mesela, bugünkü oyun yazarlarımızın ilk sırasında yeri olan, Hisar okuyucularının da gayet iyi tanıdığı Turgut Özakman, Küçük Komedi Tiyatrosu program dergisine yazdığı bir yazıda bir zamandır Devlet Tiyatrosuna oyun vermediğini, yeni oyunlarını özel tiyatrolara vermeyi tercih ettiğini söylüyor. «Artık vermeyeceğini» belirtmiyor ve

niye oyun vermediğini de yazmıyor ama, Özakman'ın Devlet Tiyatrosuna oyun vermeyişinin ciddi bir sebebi olduğunu sanmıyorum. Aslında, ciddi sebepleri de olsa bir veya birkaç kişinin tutumuyla ilgili olabilir. Başka yazarlarımızda da aynı serzeniş var. O zaman mesele daha önemli bir durum kazanıyor.

Devlet Tiyatrosu kimin malıdır? Bu soruya cevap verdik mi, meseleyi çözeceğiz demektir. Ve bunun cevabı da çok açık: Devlet Tiyatrosu, milletin, devlet yönetimine vergi vererek katılan bütün Türklerin malıdır. Benim, sizin, olduğu kadar Özakman'ın ve öbür yazarların da kendi malı. O halde? İnsan kendi müessesesine kızar, sırt çevirir mi? Ayrıca şu da var: Oyun verilmediği için Devlet Tiyatrosunun bugünkü yöneticilerinin bu oyunlar hakkında yargıları nasıl bilinebilir?

Ankara'da iyi özel tiyatroların kurulduğunu, bunun için

Devlet Tiyatrosunun devrini tamamladığını söyleyen aydınlarımızı da rastladım. Olmaz böyle şey. İyi özel tiyatroların gelişmesine ben de her tiyatrosever kadar sevinirim. Ama Devlet Tiyatrosu, devrini tamamlamaz. Devlet Tiyatrosunun yaptığını hiçbir özel kurum yapamaz. Devlet var oldukça, bu kurumun görevi ve varlığı sürecektir. Daha doğrusu, inşallah sürecektir diyelim.

Avrupa'da yaşayan, yahut belirli devrelerde yabancı ülkelere gitmeden edemeyen tathsu frenklerimiz vardır. Bu, Türk ve Türkiye meselelerini de halletmeye pek meraklı sevimli vatandaşların bir de kolay yargısı vardır. İki yabancı oyun seyrettikten sonra yargıya varıverirler: «Türkiye'de tiyatro yok». Bu lâfın ciddiye alınacak yanı kalmadı artık tabii. Ama gene de mide bulandırıyor. Bu ukalaların «Canım yazarlar bile Devlet Tiyatrosuna oyun vermiyorlar» diyebilmelerine kızıyorum.

Bu yazıyı Turgut'u Devlet Tiyatrosuna oyun vermeye ikna için yazmadım. Yazarlığına olduğu kadar arkadaşlığına da güvendiğim için şahsi plânda hallederdik bu işi. Fakat Devlet Tiyatrosunun önemini, gerekliliğini bir kere daha belirtmeye fırsat olduğu için yazdım. Tiyatro, sanatların en karmaşığı, en çok paraya ve teşkilâta dayanandır. Tatbikatta da görülüyor. Bu işi bizde de başka ülkelerde de en iyi devlet yürütüyor. Türk tiyatrosunun gelişmesinin sürmesini istiyorsak kendi tiyatromuzu desteklemeliyiz. Eksiklikler, yetersizlikler görüyorsak düzeltmeye çalışalım. Ama ona küsmemeliyiz. İnsan kendine küser mi?